

171

USTAWA

z dnia 13 lipca 1988 r.

o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 1. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1984 r. Nr 7, poz. 31) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. Umacnianie obronności Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, przygotowanie ludności i mienia narodowego na wypadek wojny oraz wykonywanie innych zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony należy do wszystkich organów władzy i administracji państwowej oraz innych organów państwowych, podmiotów gospodarczych i innych jednostek organizacyjnych, organizacji społecznych, a także do każdego obywatela.”;

2) w art. 4 w ust. 2 wyrazy „zastępczej służby poborowych” skreśla się, a po wyrazie „zmilitaryzowanych” dodaje się przecinek i wyrazy „odbywania służby zastępczej”;

3) w art. 5 w ust. 2:

a) pkt 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6) ustalanie zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony, w tym związanych z podwyższaniem gotowości obronnej Państwa, wykonywanych przez ministrów, wojewodów i naczelników gmin, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne, a także koordynowanie ich realizacji,

7) nadzorowanie i kontrolowanie wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony przez organy, podmioty, jednostki organizacyjne i organizacje wymienione w pkt 6.”

b) pkt 8 skreśla się;

4) w art. 11 w pkt 4 wyrazy „instytucje i przedsiębiorstwa państwowe, organizacje spółdzielcze i organizacje społeczne” zastępuje się wyrazami „instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne”;

5) w art. 15:

a) w ust. 4 dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) sprawowanie nadzoru nad odbywaniem zasadniczej służby w obronie cywilnej.”;

b) w ust. 7 wyrazy „instytucje i przedsiębiorstwa państwowe, organizacje spółdzielcze i organizacje społeczne” zastępuje się wyrazami „instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne”;

6) art. 16 otrzymuje brzmienie:

„Art. 16. 1. Zadania wykonywane w ramach powszechnego obowiązku obrony przez organy, podmioty, jednostki organizacyjne oraz organizacje wymienione w art. 2 określają ustawy i wydane na ich podstawie akty prawne właściwych organów.

2. Komitet Obrony Kraju określa ogólne zasady wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony przez ministrów, wojewodów i naczelników gmin oraz podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne, a także organizacje społeczne.

3. Ministrowie, wojewodowie i naczelnicy gmin organizują wykonywanie zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony, w tym ustalają szczegółowe zadania oraz tryb ich wykonywania przez podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne.

4. Rady narodowe, organy samorządu mieszkańców miast i wsi, organy samorządów pracowniczych i zawodowych oraz władze związków zawodowych i społeczno-zawodowych organizacji rolników uwzględniają w podejmowanych uchwałach zadania wykonywane w ramach powszechnego obowiązku obrony.

5. Rada Ministrów określa zasady finansowania działalności związanej z wykonywaniem zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony, a także może wprowadzać z tytułu tej działalności zwolnienia i ulgi w podatkach i w innych wpłatach i obciążeniach na rzecz budżetu Państwa, na które zostały rozciągnięte przepisy ustawy o zobowiązaniach podatkowych.”;

7) w art. 18 w ust. 4 wyrazy „organy i jednostki wymienione w art. 16 ust. 2, 4 i 5” zastępuje się wyrazami „terenowe organy administracji państwowej, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne mające siedzibę na obszarze województw”;

8) art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20. Przepisy ustawy dotyczące:

1) ministra — stosuje się odpowiednio również do przewodniczącego komisji lub

- komitetu sprawującego funkcje naczelnego organu administracji państwowej, centralnego organu administracji państwowej, kierownika urzędu centralnego lub instytucji państwowej nie podporządkowanej naczelnemu organowi administracji państwowej, prezesa (zarządu) banku, zarządu centralnego związku spółdzielczego oraz zarządu głównego organizacji społecznej,
- 2) wojewódzkiej rady narodowej — stosuje się również do Rady Narodowej Miasta Stołecznego Warszawy, Rady Narodowej Miasta Krakowa i Rady Narodowej Miasta Łodzi,
- 3) wojewody — stosuje się również do prezydentów miast: stołecznego Warszawy, Krakowa i Łodzi,
- 4) naczelnika gminy — stosuje się również do prezydenta miasta, naczelnika miasta, naczelnika dzielnicy oraz naczelnika miasta i gminy,
- 5) podmiotów gospodarczych — stosuje się do osób prawnych i fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.”;
- 9) w art. 21 w pkt 3 lit. b) skreśla się;
- 10) w art. 23 w ust. 3 wyrazy „Instytucje państwowe oraz przedsiębiorstwa państwowe i organizacje spółdzielcze” zastępuje się wyrazami „Instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne”;
- 11) w art. 25 w ust. 1 po wyrazach „administracji państwowej” dodaje się wyrazy „o właściwości szczególnej w sprawach zdrowia”;
- 12) w art. 36 w ust. 1 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:
„5) rozpatrywanie wniosków poborowych o skierowanie do służby zastępczej.”;
- 13) w art. 38 w ust. 2 po wyrazach „administracji państwowej” dodaje się wyrazy „o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych”;
- 14) w art. 40 w ust. 2 w zdaniu drugim po wyrazie „odwołania” dodaje się wyrazy „— z zastrzeżeniem przepisu art. 205b ust. 2 —”;
- 15) w art. 46 w ust. 2:
a) w pkt 1 dodaje się na końcu wyrazy „albo złożenia wniosku o skierowanie do odbycia służby zastępczej,”
b) w pkt 2 dodaje się lit. f) w brzmieniu:
„f) niezgłoszenie się do poboru do końca roku kalendarzowego, w którym ukończyli dwadzieścia cztery lata życia.”;
- 16) w art. 50:
a) w ust. 1 wyrazy „Instytucje i przedsiębiorstwa państwowe oraz organizacje spółdzielcze i organizacje społeczne” zastępuje się wyrazami „Instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne”,
b) w ust. 2 w pkt 2 wyraz „przedsiębiorstw” zastępuje się wyrazami „podmiotów, jednostek organizacyjnych”;
- 17) w art. 53 w ust. 1 w pkt 1 i w ust. 2 po wyrazach „administracji państwowej” dodaje się wyrazy „o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych”;
- 18) w art. 62 w ust. 2 w pkt 1 po wyrazach „administracji państwowej” dodaje się wyrazy „o właściwości szczególnej w sprawach komunikacji”;
- 19) w art. 64 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. W ramach obowiązku służby wojskowej poborowi — zamiast do zasadniczej służby wojskowej — mogą być przeznaczeni do odbycia zasadniczej służby lub szkolenia poborowych w obronie cywilnej.”;
- 20) w art. 68 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Kartę powołania lub wezwanie imienne doręcza się osobie powołanej w miejscu jej przebywania. W razie nieobecności osoby powołanej w miejscu zamieszkania, kartę powołania lub wezwanie imienne doręcza się dorosłemu domownikowi.”;
- 21) w art. 91:
a) ust. 2 skreśla się,
b) w ust. 3 wyrazy „i 2” skreśla się,
c) w ust. 6 po wyrazie „obrony” dodaje się wyrazy „lub bezpieczeństwa”;
- 22) w art. 92 w ust. 2 wyrazy „i 2” skreśla się;
- 23) w art. 98:
a) w ust. 1 wyrazy „naczelnik gminy” zastępuje się wyrazami „terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia podstawowego”,
b) w ust. 2 wyrazy „naczelnika gminy” zastępuje się wyrazami „terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia podstawowego”, a po wyrazach „administracji państwowej” dodaje się wyrazy „o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych”;
- 24) w art. 102:
a) w ust. 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
„Praktyka może być również odbywana w formacjach obrony cywilnej.”,
b) w ust. 3 po wyrazach „lub studiów” kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje wyrazy „a jeżeli powołanie w tym terminie nie nastąpiło z przyczyn niezależnych od organów wojskowych albo z powodu złożenia wniosku o skierowanie do odbycia służby zastępczej, można ich powołać w ciągu następujących 18 miesięcy.”,
c) ust. 4 skreśla się;
- 25) w art. 103 w ust. 2 powołanie „art. 102 ust. 4” zastępuje się powołaniem „art. 102 ust. 3”;
- 26) w art. 108 w ust. 2 wyrazy „zastępczą służbę albo odbywaniem zasadniczej służby lub szkoleniem” zastępuje się wyrazami „zasadniczą służbę lub szkolenie”;
- 27) w art. 111 w ust. 2 po wyrazie „obrony” dodaje się wyrazy „lub bezpieczeństwa”;
- 28) w art. 125 w ust. 2 po wyrazach „administracji państwowej” dodaje się wyrazy „o właściwości szczególnej w sprawach zatrudnienia”;
- 29) w art. 130 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Zasiłki przyznają i wypłacają terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zdrowia i opieki społecznej stopnia podstawowego; od decyzji w tych sprawach

- przysługuje odwołanie do właściwego terenowego organu administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, którego decyzja jest ostateczna.”;
- 30) w art. 135 w ust. 1 po wyrazach „administracji państwowej” dodaje się wyrazy „o właściwości szczególnej w sprawach opieki społecznej”;
- 31) dział V skreśla się;
- 32) w art. 149, w art. 151 w ust. 4 i w art. 152 w pkt 2 po wyrazach „klęsk żywiołowych i” dodaje się wyrazy „zagrożeń środowiska oraz”;
- 33) art. 155—157 otrzymują brzmienie:
- „Art. 155. 1. Poborowych przeznacza i powołuje do zasadniczej służby w obronie cywilnej wojskowy komendant uzupełnień.
2. Osoby, o których mowa w art. 154 ust. 1 pkt 2, przeznacza do służby w obronie cywilnej komendant formacji obrony cywilnej lub kierownik jednostki organizacyjnej, o której mowa w art. 151 ust. 3, a na stanowisko komendanta formacji — kierownik zakładu pracy lub terenowy organ administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia podstawowego, po zasięgnięciu, w uzasadnionych przypadkach, opinii lekarza zakładu społecznego służby zdrowia.
3. Powołanie do zasadniczej służby w obronie cywilnej następuje za pomocą karty powołania do tej służby.
4. Przeznaczenie do służby w obronie cywilnej osób, o których mowa w ust. 2, następuje w drodze nadania przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego do służby w określonej:
- 1) formacji obrony cywilnej lub
 - 2) jednostce organizacyjnej, o której mowa w art. 151 ust. 3.
5. Minister Obrony Narodowej ustala:
- 1) liczbę i kategorię poborowych, którzy mogą być powołani do zasadniczej służby w obronie cywilnej,
 - 2) kategorie żołnierzy rezerwy, których przeznaczenie do służby w obronie cywilnej wymaga zgody wojskowego komendanta uzupełnień.
- Art. 156. 1. Poborowi powołani do zasadniczej służby w obronie cywilnej są obowiązani zgłosić się do tej służby w terminie i miejscu określonych w karcie powołania.
2. Dniem powołania do zasadniczej służby w obronie cywilnej jest dzień, w którym karta powołania została doręczona; przepis art. 68 ust. 4 stosuje się odpowiednio.
3. Osoby wymienione w art. 154 ust. 1 pkt 2 są obowiązane zgłaszać się do służby w terminie i miejscu określonych w karcie przydziału do służby w formacji obrony cywilnej albo w wezwaniu komendanta oddziału lub kierownika jednostki organizacyjnej, o której mowa w art. 151 ust. 3.
- Art. 157. 1. Zasadniczą służbę w obronie cywilnej poborowi odbywają w jednym, nieprzerwanym okresie przez 24 miesiące.
2. Zasadnicza służba w obronie cywilnej może być odbywana także w kilku okresach w ciągu trzech lat. W tym przypadku czas trwania służby nie może przekraczać łącznie osiemnastu miesięcy. Podział służby na okresy ustala Szef Obrony Cywilnej Kraju.
3. Poborowi z dniem stawienia się do zasadniczej służby w obronie cywilnej otrzymują bez szczególnego nadania tytuł junaka. Nadanie tytułu starszego junaka następuje w drodze mianowania.
4. Junacy odbywają zasadniczą służbę w obronie cywilnej w formie skoszarowanej lub nie skoszarowanej w oddziałach obrony cywilnej i przechodzą szkolenie praktyczne w zakresie przygotowania obrony cywilnej. Formę odbywania służby określa organ, który tworzy oddział obrony cywilnej w ramach formacji obrony cywilnej.
5. W zakresie zwalniania junaków z zasadniczej służby w obronie cywilnej przed jej odbyciem stosuje się zasady określone w art. 97 ust. 2—5 oraz zasady i tryb określone w art. 98.”;
- 34) w art. 158 w ust. 3 po wyrazach „klęsk żywiołowych i” dodaje się wyrazy „zagrożeń środowiska oraz”;
- 35) w art. 160 w ust. 4:
- a) w zdaniu pierwszym po wyrazach „klęsk żywiołowych i” dodaje się wyrazy „zagrożeń środowiska oraz”;
 - b) w zdaniu drugim po wyrazie „żywiołowych” dodaje się wyrazy „i zagrożenia środowiska”;
- 36) w art. 162 w ust. 1 po wyrazie „osoby” dodaje się wyrazy „powołane i”;
- 37) w art. 166:
- a) w ust. 1:
 - w pkt 6 po wyrazie „junaka” dodaje się wyrazy „lub tytułu starszego junaka”;
 - dodaje się pkt 9 w brzmieniu: „9) służba w oddziale dyscyplinarnym przez okres od jednego do trzech miesięcy.”;
 - b) w ust. 2 powołanie „pkt 3—8” zastępuje się powołaniem „pkt 3—9”;
 - c) dodaje się ust. 3 w brzmieniu: „3. Nie można karać dyscyplinarnie po upływie sześciu miesięcy od popełnienia przewinienia.”;
- 38) w art. 168 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:
- „3. Junak odbywający karę służby w oddziale dyscyplinarnym, który szczególnie wyróżnia się w tej służbie, może być zwolniony od odbycia części kary.
 4. Junak podlegający zwolnieniu z zasadniczej służby w obronie cywilnej, który odbywa karę służby w oddziale dyscyplinarnym, nie może być zwolniony ze służby w czasie odbywania kary.”;
- 39) w art. 171 w ust. 2 w pkt 1 po wyrazie „umundurowanie” dodaje się wyrazy „lub równoważnik pieńiężny”;

40) po art. 174 dodaje się art. 174a w brzmieniu:

„Art. 174a. Do odpowiedzialności materialnej junaków za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem obowiązków wynikających z odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej stosuje się odpowiednio zasady określone dla żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, z tym że w razie odmowy dobrowolnego uiszczenia odszkodowania sprawę rozpoznaje sąd powszechny.”;

41) w art. 176:

a) w pkt 1 wyrazy „zasady i tryb powoływania i zwalniania ze służby” zastępuje się wyrazami „szczegółowe zasady i tryb powoływania oraz przeznaczania i zwalniania ze służby, wzory karty powołania do zasadniczej służby w obronie cywilnej oraz karty przydziału do formacji obrony cywilnej”, a po wyrazach „skreślenia kar” dodaje się wyrazy „jak również regulamin służby w oddziale dyscyplinarnym”;

b) dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) w porozumieniu z Ministrem Finansów wysokość równoważnika pieniężnego w zamian za umundurowanie junaków, jak również zasady jego wypłacania”;

42) w art. 182:

a) w ust. 1 w pkt 8 wyrazy „zastępczą służbę poborowych oraz” skreśla się, a po wyrazie „cywilnej” dodaje się wyrazy „oraz służbę zastępczą”;

b) w ust. 3 po wyrazach „klęsk żywiołowych i” dodaje się wyrazy „zagrożeń środowiska oraz”;

43) art. 205 otrzymuje brzmienie:

„Art. 205. 1. W sprawach nie unormowanych w ustawie do osób odbywających ćwiczenia w jednostkach przewidzianych do militaryzacji lub pełniących służbę w jednostkach zmilitaryzowanych stosuje się:

- 1) przepisy prawa pracy albo
- 2) przepisy szczególne, jeżeli obowiązują w dziedzinach, działach lub jednostkach organizacyjnych przewidzianych do militaryzacji lub objętych militaryzacją

— w zakresie oraz na zasadach i w trybie określonych przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia.

2. Rada Ministrów:

- 1) określa, z zastrzeżeniem art. 193, zasady i tryb wynagradzania osób powołanych do służby w jednostkach zmilitaryzowanych,
- 2) może przyznać osobom pełniącym służbę w jednostkach zmilitaryzowanych oraz członkom ich rodzin szczególne uprawnienia i ulgi oraz określić zasady i warunki korzystania z tych uprawnień i ulg.”;

44) po dziale VII dodaje się dział VIIa w brzmieniu:

„Dział VIIa

SŁUŻBA ZASTĘPCZA

Art. 205a. 1. Poborowi przeznaczeni do zasadniczej służby wojskowej, zasadniczej służby

w obronie cywilnej lub długotrwałego przeszkolenia wojskowego, którzy nie korzystają z odroczenia służby wojskowej, mogą, ze względu na przekonania religijne albo wyznawane zasady moralne, występować do rejonowej komisji poborowej z pisemnymi wnioskami o skierowanie ich od odbycia służby zastępczej.

2. Służba zastępcza polega na wykonywaniu w czasie pokoju prac na rzecz ochrony środowiska, opieki społecznej oraz gospodarki komunalnej lub gospodarki wodnej.

3. Czas trwania służby zastępczej wynosi trzydzieści sześć miesięcy, a dla absolwentów szkół wyższych — dwadzieścia cztery miesiące.

Art. 205b. 1. Poborowy może złożyć wniosek, o którym mowa w art. 205a ust. 1, bezpośrednio w dniu stawienia się przed komisją poborową albo najpóźniej w dniu doręczenia mu karty powołania do odbycia zasadniczej służby wojskowej, zasadniczej służby w obronie cywilnej lub długotrwałego przeszkolenia wojskowego — za pośrednictwem wojskowej komendy uzupełnień. Wniosek wymaga uzasadnienia.

2. Do czasu podjęcia przez komisję poborową ostatecznego orzeczenia w sprawie wniosku, o którym mowa w art. 205a ust. 1, poborowy nie podlega powołaniu do służby.

Art. 205c. 1. Poborowych, których wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie, kieruje do odbycia służby zastępczej we wskazanych zakładach pracy terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zatrudnienia stopnia wojewódzkiego, właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego poborowego lub jego pobytu czasowego trwającego ponad dwa miesiące. Przepis art. 46 ust. 3, a w stosunku do poborowych będących absolwentami szkół wyższych przepis art. 102 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

2. Skierowanie następuje za pomocą karty skierowania do służby zastępczej.

3. Dniem skierowania do służby zastępczej jest dzień, w którym karta skierowania została doręczona; przepis art. 68 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

4. Poborowi, o których mowa w ust. 1, są obowiązani stawić się do odbycia służby zastępczej w terminie i miejscu określonych w karcie skierowania. Zakład pracy, w którym zgodnie z kartą skierowania ma być odbywana służba zastępcza, jest obowiązany przyjąć poborowego.

Art. 205d. Nadzór nad odbywaniem służby zastępczej sprawuje Minister Pracy i Polityki Socjalnej.

Art. 205e. 1. Poborowym odbywającym służbę zastępczą przysługują:

- 1) od zakładu pracy, w którym odbywają służbę:
 - a) bezpłatne całodzienne wyżywienie lub równoważnik pieniężny,
 - b) bezpłatne zakwaterowanie na zasadach określonych przez Radę Ministrów,
 - c) uposażenie w wysokości przewidzianej dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej w stopniu wojskowym szeregowego,
 - d) bezpłatnie odzież i obuwie ochronne, odzież i obuwie robocze oraz sprzęt ochrony osobistej, stosownie do norm obowiązujących w danym zakładzie pracy,
 - e) równoważnik pieniężny za ubranie,
 - f) prawo korzystania z urządzeń socjalnych na zasadach określonych dla pracowników tego zakładu,
- 2) z zakładów społecznych służby zdrowia — bezpłatne świadczenia lecznicze, bezpłatne zaopatrzenie w leki i środki opatrunkowe oraz niezbędne protezy i środki przeciw zniekształceniu i kalectwu.
2. Poborowi odbywający służbę zastępczą mogą otrzymywać również inne należności pieniężne określone przez Radę Ministrów.
3. Poborowym odbywającym służbę zastępczą przysługuje w każdym roku służby urlop okresowy.
4. Równoważnik pieniężny za wyżywienie przysługuje za czas nie usprawiedliwionej nieobecności w zakładzie pracy.

Art. 205f. 1. Poborowi odbywający służbę zastępczą nie pozostają w stosunku pracy z zakładem, w którym odbywają tę służbę.

2. Do poborowych stosuje się jednak, z zastrzeżeniem art. 205g ust. 2, odpowiednio przepisy Kodeksu pracy o obowiązkach zakładu pracy, obowiązkach pracownika, o odpowiedzialności materialnej pracownika, czasie pracy oraz o bezpieczeństwie i higienie pracy.
3. Poborowi w czasie odbywania służby zastępczej nie mogą pełnić funkcji kierowniczych.

Art. 205g. 1. Poborowemu, który wykazuje się wysokim zdyscyplinowaniem i dobrymi wynikami w pracy, kierownik zakładu pracy może w drodze wyróżnienia:

- 1) przyznać premię miesięczną,
- 2) zwiększyć wymiar urlopu okresowego za dany rok służby,

3) przywrócić urlop okresowy w razie zastosowania kary wymienionej w ust. 2 pkt 4.

2. Poborowym za naruszenie obowiązków wynikających z odbywania służby zastępczej mogą być wymierzane następujące kary porządkowe:

- 1) upomnienie,
- 2) nagana,
- 3) nagana z ostrzeżeniem,
- 4) zmniejszenie lub pozbawienie urlopu okresowego w danym roku służby.

3. Kary wymierza kierownik zakładu pracy. Nie można karać poborowego po upływie sześciu miesięcy od popełnienia przez niego przewinienia.

4. Kara ulega skreśleniu po upływie sześciu miesięcy od wymierzenia ostatniej kary, z wyjątkiem kary wymienionej w ust. 2 pkt 4.

Art. 205h. Minister Pracy i Polityki Socjalnej ustala:

- 1) w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami i w uzgodnieniu z zainteresowanymi wojewodami — zakłady pracy, w których służba zastępcza może być odbywana,
- 2) wzór karty skierowania do służby zastępczej,
- 3) w porozumieniu z Ministrem Finansów — wysokość równoważnika pieniężnego za ubranie oraz zasady jego wypłacania, a ponadto normy wyżywienia poborowych i wysokość równoważnika pieniężnego za wyżywienie oraz zasady jego wypłacania.

Art. 205i. 1. Poborowego, który odbył służbę zastępczą, przenosi się do rezerwy.

2. Poborowego zwalnia się ze służby zastępczej przed jej odbyciem w razie:

- 1) uznania go ze względu na stan zdrowia za trwale lub czasowo niezdolnego do służby wojskowej,
- 2) konieczności sprawowania przez niego bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny lub prowadzenia gospodarstwa rolnego; przepisy art. 98 stosuje się odpowiednio,
- 3) zarządzenia w stosunku do niego wykonania kary pozbawienia wolności, w tym również jako kary zastępczej,
- 4) zastosowania wobec niego tymczasowego aresztowania.

3. Poborowy może być zwolniony ze służby zastępczej przed jej odbyciem w razie uznania go za jedynego żywiciela rodziny.

4. Poborowego, który nie odbył służby zastępczej w pełnym wymiarze, kieruje się do odbycia pozostałego okresu tej służby po ustaniu przyczyn zwolnienia,

jeżeli jest zdolny do służby wojskowej i nie zachodzą okoliczności uwzględniane przy udzielaniu odroczenia zasadniczej służby wojskowej, albo przenosi się do rezerwy.

5. Okresu nie usprawiedliwionej nieobecności w zakładzie pracy nie zalicza się do czasu trwania służby zastępczej. Kierownik zakładu pracy może jednak zaliczyć do okresu odbywania tej służby nie usprawiedliwioną nieobecność w wymiarze do trzech dni w roku, jeżeli poborowy wykazał się następnie wysokim zdyscyplinowaniem i dobrymi wynikami w pracy.

- Art. 205j. 1. Poborowemu, który doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek choroby zawodowej lub wypadku pozostającego w związku z odbywaniem służby zastępczej, a w razie jego śmierci członkom rodziny, przysługują świadczenia na zasadach i w trybie przewidzianych dla pracowników w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych; postępowanie w sprawie ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przeprowadza i odszkodowanie wypłaca zakład pracy, w którym poborowy odbywał służbę zastępczą.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do wypadków w drodze do miejsca lub z miejsca pełnienia służby, z tym że prawo do świadczeń ustala i świadczenia wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.
 3. W razie inwalidztwa lub śmierci poborowego spowodowanych przyczynami innymi niż wypadek lub choroba, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują świadczenia przewidziane w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin na zasadach i w trybie określonych dla pracowników, z zastrzeżeniem przepisów ust. 4 i 5.
 4. W razie inwalidztwa lub śmierci poborowego z przyczyn określonych w ust. 3, przy ustalaniu prawa do renty inwalidzkiej lub rodzinnej oraz zasiłku pogrzebowego nie stosuje się warunku posiadania wymaganego okresu zatrudnienia.
 5. Podstawę wymiaru świadczeń, o których mowa w ust. 1—3, stanowi przeciętne wynagrodzenie otrzymane przez pracowników, wykonujących taką samą lub podobną pracę, w ostatnim miesiącu, w którym poborowy pełnił służbę. W razie gdyby poborowy przed powołaniem go do służby zastępczej uzyskiwał wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia, za podstawę wymiaru świadczeń przyjmuje się, jeżeli jest korzystniejsze, to wynagrodzenie, obliczone według zasad określonych w przepisach wymienionych w ust. 3.

6. Obowiązki zakładu pracy przewidziane w przepisach wymienionych w ust. 3 ciążyą na zakładzie, w którym poborowy odbywał służbę zastępczą.

7. W razie śmierci poborowego odbywającego służbę zastępczą, członkom jego rodziny przysługują:
 - 1) odprawa pośmiertna na zasadach przewidzianych w Kodeksie pracy,
 - 2) zasiłek pogrzebowy na zasadach określonych w przepisach, o których mowa w ust. 3; zasiłek przyznaje i wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

- Art. 205k. 1. Okres odbywania służby zastępczej jest okresem równorzędnym z okresem zatrudnienia w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

2. W zakresie uprawnień osób odbywających służbę zastępczą i członków ich rodzin stosuje się odpowiednio przepisy art. 123, art. 124 ust. 1 pkt 1, art. 125, 126, 128 ust. 1, art. 129, art. 130 ust. 2—5, art. 131—135 i art. 139.

- Art. 205l. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, tryb kierowania poborowych do służby zastępczej, właściwość organów w sprawach tej służby, szczegółowe obowiązki i uprawnienia poborowych odbywających służbę zastępczą, szczegółowe zasady i tryb stosowania wyróżnień oraz wymierzania kar porządkowych, wymiar i zasady udzielania urlopów okresowych, szczegółowe zasady i tryb zwalniania ze służby zastępczej oraz kierowania do odbycia pozostałego okresu służby.”;

- 45) w art. 206 w ust. 3 wyrazy „zastępczej służby poborowych lub” skreśla się, a po wyrazach „w obronie cywilnej” dodaje się wyrazy „lub służby zastępczej”;
- 46) w art. 208 w ust. 1, w art. 211 w ust. 1 i w art. 217 użyte w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazy „instytucje państwowe oraz przedsiębiorstwa państwowe i organizacje spółdzielcze, jak również organizacje społeczne i zawodowe” zastępuje się użytymi w tej samej liczbie i przypadku wyrazami „instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne”;
- 47) w art. 224 w ust. 2 w pkt 2 po wyrazie „militaryzacji” dodaje się przecinek oraz wyrazy „karty skierowania”;
- 48) w art. 225:
 - a) w ust. 1 pkt 2 skreśla się,
 - b) w ust. 2:
 - w pkt 2 wyrazy „zastępczej służby poborowych” skreśla się,
 - dodaje się pkt 3 w brzmieniu:
 - „3) w czasie odbywania ćwiczeń w jednostce przewidzianej do militaryzacji samowolnie opuszcza wyznaczone miejsce przebywania.”;
- 49) w art. 228 w ust. 1 powołanie „ust. 1” skreśla się;
- 50) w art. 229 w ust. 2 po wyrazie „militaryzacji” dodaje się wyrazy „karty skierowania”;

51) w art. 230:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się czynu określonego w ust. 1, będąc powołany do zasadniczej służby w obronie cywilnej lub skierowany do służby zastępczej, albo wobec tych osób.”,

b) w ust. 3 wyrazy „zastępczej służby poborowych” zastępuje się wyrazami „służby zastępczej”;

52) w art. 231 w ust. 1 wyraz „przeznaczony” skreśla się;

53) po art. 232 dodaje się art. 232a—232d w brzmieniu:

„Art. 232a. 1. Kto będąc skierowany do służby zastępczej nie zgłasza się do odbywania tej służby w określonym terminie i miejscu,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 2 albo grzywny.

2. Jeżeli sprawca nie zgłasza się do odbywania tej służby przez czas dłuższy niż czternaście dni kalendarzowych, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

3. Jeżeli sprawca nie zgłasza się do odbywania tej służby w celu trwałego uchylenia się od niej,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 8.

Art. 232b. Kto odbywając służbę zastępczą złośliwie lub uporczywie odmawia wykonywania poleceń w sprawach służbowych, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

Art. 232c. Kto odbywając służbę zastępczą opuszcza wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych na czas powyżej czternastu dni kalendarzowych lub przez taki czas samowolnie poza nim pozostaje, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

Art. 232d. 1. Kto odbywając służbę zastępczą, w celu trwałego uchylenia się od tej służby opuszcza wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych lub w takim celu poza nim pozostaje, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 8.

2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 z zamiarem

ucieczki za granicę lub urzeczywistnienia takiego zamiaru w czasie uchylenia się od służby zastępczej albo przebywając za granicą uchyla się od powrotu do kraju,

podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”;

54) w art. 233 wyrazy „powołany do zastępczej służby poborowych albo” skreśla się;

55) w art. 244 wyrazy „zastępczej służby poborowych” skreśla się.

Art. 2. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy osoby odbywające zastępczą służbę poborowych stają się z mocy prawa junakami odbywającymi zasadniczą służbę w obronie cywilnej w formie nie skoszarowanej, w zakładach pracy, w których dotychczas odbywały zastępczą służbę poborowych. Okres odbytej zastępczej służby poborowych zalicza się na poczet zasadniczej służby w obronie cywilnej.

2. Za przestępstwa popełnione w czasie odbywania zastępczej służby poborowych, przed dniem wejścia w życie ustawy, osoby określone w ust. 1 ponoszą odpowiedzialność karną według dotychczasowych przepisów.

Art. 3. Żołnierze odbywający w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy zasadniczą służbę wojskową w jednostkach pływających pełnią tę służbę przez okres 36 miesięcy, chyba że Minister Obrony Narodowej, stosownie do art. 91 ust. 5 ustawy, o której mowa w art. 1, ograniczy czas trwania tej służby.

Art. 4. Ilekroć w przepisach wykonawczych do ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest mowa o zastępczej służbie poborowych, rozumie się przez to służbę zastępczą.

Art. 5. Minister Obrony Narodowej ogłosi w Dzienniku Ustaw w drodze obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, z uwzględnieniem zmian wynikających z niniejszej ustawy oraz z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu, z zastosowaniem ciągłej numeracji działów, rozdziałów, artykułów, ustępów, punktów oraz porządku alfabetycznego liter.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 1988 r.

Przewodniczący Rady Państwa: w z. *K. Barcikowski*
Sekretarz Rady Państwa: *Z. Surowiec*